

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ
STRATEGINIO PLANAVIMO IR STEBĖSENOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL 2021–2030 METŲ LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO
MINISTERIJOS ŠVIETIMO PLĖTROS PROGRAMOS PATVIRTINIMO (TAP-21-1595; 21-31778(2))**

2021-11-22 Nr. NV-2951

Vilnius

Rengėjas – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau - ŠMSM).

Tikslas. Patvirtinti 2021–2030 m. švietimo plėtros programą (toliau - Programa).

Dabartinė situacija. Programa parengta siekiant įgyvendinti 2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane įvardintą strateginį tikslą „Didinti švietimo įtrauktį ir veiksmingumą, siekiant atitikties asmens ir visuomenės poreikiams“ ir uždavinius (3.1. Pagerinti ugdymosi rezultatus ir sumažinti jų atotrūkį; 3.2. Didinti švietimo įtrauktį ir prieinamumą, užtikrinti saugią aplinką kiekvienam asmeniui; 3.3. Pritaikyti švietimo sistemą sklandžiai reemigravusių Lietuvos piliečių, lietuvių kilmės asmenų ir atvykusių užsieniečių integracijai bei gerinti besimokančiųjų judumo sąlygas; 3.4. Gerinti atitiktį tarp švietimo sistemoje įgyjamų ir darbo rinkoje bei prisitaikyti kintančioje aplinkoje reikalingų kompetencijų; 3.5. Įdiegti efektyvią ir veiksmingą suaugusiųjų mokymosi visą gyvenimą sistemą, siekiant asmens gebėjimų ir kvalifikacijos darnos su asmens, darbo rinkos ir aplinkos poreikiais; 3.6. Sustiprinti pedagogo profesijos patrauklumą, sukurti veiksmingą jų rengimo ir kompetencijų tobulinimo sistemą). Programoje numatytomis pažangos priemonėmis bus prisidedama prie 2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane nustatytų horizontaliųjų darnaus vystymosi, inovatyvumo (kūrybingumo) ir lygių galimybių visiems principų įgyvendinimo

Esmė. Patvirtinti Programą ir taip sudaryti sąlygas užtikrinti pagrindinių švietimo sektoriaus strateginių tikslų pasiekimą nurodytu laikotarpiu. Programoje įvardinamos problemos ir jų priežastys, taip pat numatomos pažangos priemonės šioms problemoms spręsti.

1 problema – Netolygi ugdymo kokybė ir fragmentuota jos užtikrinimo sistema turi neigiamą įtaką mokinių ugdymosi rezultatams.

Spręstinios problemos priežastys:

- 1.1. Trūksta mokinių poreikius atliepiančio šiuolaikinio ugdymo ir jų pasiekimų bei pažangos vertinimo.
- 1.2. Trūksta mokyklų vadovų orientacijos į ugdymą.
- 1.3. Pernelyg skirtingas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių įstaigų veiklos veiksmingumas.
- 1.4. Pernelyg skirtingas bendrojo ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos veiksmingumas.
- 1.5. Nevienodas atskirų mokyklų aprūpinimo lygis šiuolaikinėmis mokymo(si) priemonėmis.

Priemonės, kuriomis bus sprendžiama 1 problema: „Įgyvendinti „Tūkstantmečio mokyklų“ programą“; „Užtikrinti visiems prieinamą ankstyvąjį ugdymą“; „Užtikrinti visiems prieinamą šiuolaikinį ugdymo turinį“.

2 problema – Nevienodos mokyklinio starto galimybės.

Spręstinios problemos priežastys:

- 2.1. Ne visi vaikai, patiriantys socialinę riziką, privalomai ugdomi institucijose pagal ikimokyklinio ugdymo programas.
- 2.2. Ikimokyklinio ugdymo turinys neatliepia naujausių žinių ir ateities poreikių.
- 2.3. Trūksta tinkamos infrastruktūros ikimokyklinio ugdymo aprėpčiai didinti.
- 2.4. Neužtikrinamas ikimokyklinio amžiaus vaikų vežiojimas.

Priemonės, kuriomis sprendžiama 2 problema: „Užtikrinti visiems prieinamą ankstyvąjį ugdymą“; „Padidinti ugdymo prieinamumą atskirtį patiriantiems vaikams“ (regioninė priemonė).

3 problema – Švietimo sistemos efektyvumui ir mokymosi rezultatų kokybei didinti nepakankamai pasitelkiamos švietimo technologijos ir skaitmeninės inovacijos.

Spręstinios problemos priežastys:

3.1. Skaitmeninių inovacijų plėtrą švietimo institucijose stabdo nepakankamas įsitraukimas ir pedagoginių darbuotojų skaitmeninių kompetencijų stoka.

3.2. Švietimo skaitmenizavimas vyksta lėtai, švietimo įstaigoms nepakanka reikiamos techninės ir programinės įrangos bei kokybiško skaitmeninio turinio.

3.3. Švietimo sistemoje generuojamų duomenų panaudojimas nėra efektyvus, o švietimo informacinės sistemos nėra pakankamai suderintos tarpusavyje visais lygmenimis.

Priemonė, kuria sprendžiama 3 problema - „Vykdėti *EdTech* skaitmeninę švietimo transformaciją“.

4 problema – Nepakankamai išplėtotą švietimo pagalbą mokyklose.

Spręstinios problemos priežastys:

4.1. Negalią turintys mokiniai neturi sąlygų ugdytis bendrosios paskirties mokyklose.

4.2. Nepakankama dirbančių mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų kompetencija įgyvendinti įtraukijį ugdymą.

4.3. Mokykloms trūksta koordinuotos metodinės pagalbos įtraukiam ugdymui organizuoti.

4.4. Trūksta šiuolaikiškos infrastruktūros teikti švietimo pagalbą.

Priemonės, kuriomis sprendžiama 4 problema: „Įgyvendinti įtraukijį švietimą“; „Įgyvendinti „Tūkstantmečio mokyklų“ programą“; „Įgyvendinti priemonę „Pirmiausia – mokytojas“; „Padidinti ugdymo prieinamumą atskirtį patiriantiems vaikams“ (regioninė priemonė); „Plėtoti įvairialypį švietimą vykdant visos dienos mokyklų veiklą“ (regioninė priemonė).

5 problema – Neužtikrinamas neformaliojo vaikų švietimo (toliau – NVŠ) prieinamumas.

Spręstinios problemos priežastys:

5.1. Nesubalansuota NVŠ pasiūla ir paklausa.

5.2. Nesukuriamos palankios sąlygos specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams įsitraukti į NVŠ veiklas.

Priemonės, kuriomis bus sprendžiama 5 problema: „Užtikrinti visiems prieinamą šiuolaikinį ugdymo turinį“; „Plėtoti įvairialypį švietimą vykdant visos dienos mokyklų veiklą“ (regioninė priemonė).

6 problema – Nevienodas aukštojo mokslo prieinamumas specialiųjų mokymosi poreikių turintiems asmenims ir asmenims, kilusiems iš žemas pajamas turinčių šeimų.

Spręstinios problemos priežastys:

6.1. Neužtikrinamos prieinamos studijų sąlygos specialiųjų poreikių asmenims.

6.2. Nesudaromos palankios sąlygos siekti aukštojo mokslo asmenims iš žemas pajamas turinčių šeimų.

Priemonė, kuria bus sprendžiama 6 problema - „Sudaryti sąlygas kokybiškoms, tarptautiškoms ir prieinamoms studijoms“.

7 problema – Kultūrinės edukacijos stoka nekuria pridėtinės vertės asmenybės tobulėjimui ir gyvenimo kokybei.

Spręstinios problemos priežastys:

7.1. Kultūrinė edukacija nesistemiškai derinama su neformaliojo ugdymu.

7.2. Kultūros turinys ir meno formos nesistemiškai integruotos į formalųjį švietimą.

Priemonės, kuriomis bus sprendžiama 7 problema: „Įgyvendinti „Tūkstantmečio mokyklų“ programą“; „Užtikrinti visiems prieinamą šiuolaikinį ugdymo turinį“ ir Kultūros ir kūrybingumo plėtros programos priemone „Kultūrinės edukacijos sistemingas integravimas į formalųjį ir neformalųjį ugdymą“.

8 problema – Aukštas patyčių lygis mokyklose.

Spręstinios problemos priežastys:

8.1. Trūksta mokinių socialinių-emocinių kompetencijų ugdymo formaliojo švietimo ugdymo turinyje.

8.2. Mokyklų personalui trūksta kompetencijų ugdyti mokinių socialines-emocines kompetencijas.

8.3. Trūksta psichologinės pagalbos mokiniams.

8.4. Trūksta sistemingo patyčių prevencijai skirtų programų diegimo.

Priemonės, kuriomis bus sprendžiama 8 problema: „Užtikrinti visiems prieinamą šiuolaikinį ugdymo turinį“; „Įgyvendinti įtraukijį švietimą“; „Įgyvendinti priemonę „Pirmiausia – mokytojas“.

9 problema – Nefektyvi lituanistinio švietimo užsienyje sistema.

Spręstinios problemos priežastys:

9.1. Nesertifikuojami lituanistinio švietimo pasiekimai.

9.2. Trūksta lituanistinio švietimo priemonių.

9.3. Nesudarytos sąlygos lituanistinio švietimo vykdytojams įgyti reikiamą kvalifikaciją ir ją tobulinti.

9.4. Sudėtingas ir užsienyje gyvenančių mokinių poreikius neatitinkantis nuotolinis mokymas.

9.5. Lituanistinėms mokykloms užsienyje sunku išsilaikyti.

Priemonės, kuriomis bus sprendžiama 9 problema: „Vykdėti *EdTech* skaitmeninę švietimo transformaciją“; „Užtikrinti visiems prieinamą šiuolaikinį ugdymo turinį“; „Įgyvendinti priemonę „Pirmiausia – mokytojas“; „Įgyvendinti priemonę „Pedagogų rengimo ir edukologijos plėtra“.

10 problema – Neefektyvi lituanistinio švietimo užsienyje sistema.

Spręstinios problemos priežastys:

10.1. Ne visoms mokykloms pavyksta užtikrinti reikiamas sąlygas iš užsienio sugrįžusių ir atvykusių mokinių kalbinei integracijai ir sėkmingam mokymuisi.

10.2. Naujai parengta Lietuvių kalbos programa, skirta iš užsienio sugrįžusiems mokiniams, bus pradėta įgyvendinti nuo 2023 m., tačiau programai įgyvendinti reikalingos mokymosi priemonės nėra parengtos.

10.3. Nesukurta tinkama atvykusių mokinių lietuvių kalbos gebėjimų vertinimo sistema ir pasiekimų pripažinimo reglamentavimas.

Priemonės, kuriomis bus sprendžiama 10 problema: „Užtikrinti visiems prieinamą šiuolaikinį ugdymo turinį“; „Įgyvendinti priemonę „Pirmiausia – mokytojas“; „Įgyvendinti priemonę „Pedagogų rengimo ir edukologijos plėtra“.

11 problema – Nesukuriamos palankios sąlygos užsienio studentams, taip pat ir užsienio lietuviams pritraukti studijuoti Lietuvos aukštosiose mokyklose ir jų integracijai.

Spręstinios problemos priežastys:

11.1. Nepakankamas Lietuvos aukštųjų mokyklų tarptautinis konkurencingumas integruotis į Europos universitetų tinklus.

11.2. Nesukurta paramos priemonių užsieniečiams (įskaitant užsienio lietuviams), studijuojantiems Lietuvos aukštosiose mokyklose, sistema.

11.3. Neišnaudojamos lituanistikos (baltistikos) centrų pasaulio universitetuose galimybės pritraukti užsieniečius studijuoti Lietuvoje.

11.4. Neišplėtos studentų tarptautinės praktikos.

Priemonė, kuria bus sprendžiama 11 problema: „Sudaryti sąlygas kokybiškoms, tarptautiškoms ir prieinamoms studijoms“.

12 problema – Profesinio mokymo sistemos teikiamų įgūdžių ir darbo rinkos poreikių neatitiktis.

Spręstinios problemos priežastys:

12.1. Profesinio mokymo patrauklumas išlieka iššūkiu.

12.2. Neužtikrinama profesinio mokymo kokybė.

12.3. Nepopuliari pameistrystės forma ir neišplėta mokymosi darbo vietoje sistema neleidžia išnaudoti profesinio mokymo potencialo, užtikrinant darbo rinkai reikalingų praktinių įgūdžių įgijimą.

12.4. Priėmimo į profesinį mokymą planavimas neatliepia regioninių ir šalies darbo rinkos poreikių.

12.5. Nepakankamas profesinio mokymo sistemos lankstumas ir atvirumas.

12.6. Žema profesinio mokymo parengtis prisitaikyti prie skaitmenizacijos, žaliojo kurso keliamų iššūkių.

12.7. Fragmentiškas socialinių partnerių įsitraukimas į profesinį mokymą.

12.8. Profesijos mokytojų rengimo ir kompetencijų tobulinimo sistema neužtikrina, kad visi mokytojai turėtų reikiamus įgūdžius.

Priemonės, kuriomis bus sprendžiama 12 problema: „Sukurti rinkos poreikius atliepiančią profesinio ugdymo sistemą“; „Įgyvendinti priemonę „Pedagogų rengimo ir edukologijos plėtra“.

13 problema – Nesukuriamos palankios sąlygos asmenims plėtoti karjeros planavimui būtinas kompetencijas.

Spręstinios problemos priežastys:

13.1. Neišplėta profesinio orientavimo sistema ir neįtvirtintas jos teisinis reglamentavimas.

13.2. Neužtikrinamas profesinio orientavimo paslaugų teikimas visų amžiaus tarpsnių asmenims.

Priemonė, kuria bus sprendžiama 13 problema - „Sukurti vieną langelį karjerai planuoti ir įgūdžiams tobulinti“.

14 problema – Nepakankamos galimybės mokiniams plėtoti kompetencijas STEAM mokslų kryptyse.

Spręstinios problemos priežastys:

14.1. Nepakankama neformaliojo vaikų švietimo STEAM krypties programų pasiūla.

14.2. Neišplėtotas STEAM centrų tinklas.

14.3. Nepakankama pradinio ir gamtamokslinio ugdymo mokytojų kvalifikacija.

14.4. Neužtikrinamas visų Lietuvos mokyklų aprūpinimas laboratorijomis.

Priemonės, kuriomis bus sprendžiama 14 problema: „Užtikrinti visiems prieinamą šiuolaikinį ugdymo turinį“; „Įgyvendinti priemonę „Pirmiausia – mokytojas““.

15 problema – Aukštojo mokslo sistemos teikiamų įgūdžių ir darbo rinkos poreikių neatitiktis.

Spręstinios problemos priežastys:

15.1. Studijų finansavimo ir priėmimo sistema neskatina aukštųjų mokyklų orientacijos į pažangą ir kokybę.

15.2. Mokslo ir studijų institucijų tinklas neatitinka mokinių / studentų skaičiaus mažėjimo tendencijų.

15.3. Mokslo veiklų bazinis finansavimas išlieka itin mažas, kai studijų veiklų finansavimas artimas ES vidurkiui.

15.4. Neefektyviai veikianti mokslo ir studijų sistemos bei žmogiškųjų išteklių stebėseną.

15.5. Nepakankamas studijų kokybės užtikrinimo veiksmingumas.

15.6. Per menkas prieinamumas prie mokslo ir studijų informacinių išteklių ir poreikių netenkinanti studentų mokymosi ir gyvenimo infrastruktūra.

Priemonės, kuriomis bus sprendžiama 15 problema: „Sudaryti sąlygas kokybiškoms, tarptautiškoms ir prieinamoms studijoms“; „Užtikrinti efektyvų mokslo ir studijų sistemos valdymą“.

16 problema – Nesukuriamos sistemiškai veikiančios paskatos suaugusiems asmenims plėtoti bendrąsias ir su profesine veikla susijusias kompetencijas.

Spręstinios problemos priežastys:

16.1. Neefektyvi ir fragmentuotai veikianti suaugusiųjų mokymosi visą gyvenimą sistema ir nesukurtas vieningas jos įgyvendinimo modelis.

16.2. Neįdiegta vieno langelio principu veikianti elektroninė sistema, sudaranti sąlygas asmenims rasti aktualius mokymosi pasiūlymus.

16.3. Nesukurtas finansinių paskatų mechanizmas siekiantiems dalyvauti kompetencijų plėtojimo veiklose ir neužtikrinama institucijų, teikiančių paslaugas, įvairovė (neįtraukiamos aukštosios mokyklos).

16.4. Nepakankama suaugusiųjų švietimo paslaugų kokybė ir nesukurta sistema, leidžianti identifikuoti prioritetines kompetencijų plėtojimo sritis.

16.5. Neišplėtotą kompetencijų pripažinimo sistema.

16.6. Neišplėtos galimybės mažiau mokytis linkusioms grupėms (senjorų mokymosi galimybių plėtojimas, bendrojo ugdymo sistemos suaugusiems asmenims tobulinimas).

16.7. Kultūrinė edukacija nesistemiškai integruojama į mokymosi visą gyvenimą programas.

Priemonės, kuriomis bus sprendžiama 16 problema: „Sukurti vieną langelį karjerai planuoti ir įgūdžiams tobulinti“; Kultūros ir kūrybingumo plėtros programos priemonė „Kultūrinės edukacijos sistemingas integravimas į formalųjį ir neformalųjį ugdymą“.

17 problema – Nepatraukli pedagogo profesija.

Spręstinios problemos priežastys:

17.1. Pedagogų darbo užmokestis nėra konkurencingas pritraukti ir išlaikyti švietimo sistemoje gabius ir motyvuotus asmenis.

17.2. Nepatraukli pedagogo darbo struktūra ir krūvis.

17.3. Nepakankama parama pedagogui.

17.4. Ribotos profesinės karjeros, profesinio augimo galimybės.

17.5. Per mažas pedagogo profesijos prestižas visuomenėje.

Priemonės, kuriomis bus sprendžiama 17 problema: „Įgyvendinti priemonę „Pirmiausia – mokytojas“; „Įgyvendinti „Tūkstantmečio mokyklų“ programą“; „Vykdėti EdTech skaitmeninę švietimo transformaciją“.

18 problema – Pedagogų rengimo ir profesinio augimo sistema neužtikrina švietimo sistemos poreikių.

Spręstinios problemos priežastys:

18.1. Neužtikrinamas pedagogų rengimo ir jų poreikio (pasiūlos / paklausos) balansas.

18.2. Pedagoginėms studijoms vis dar stinga kokybės ir orientacijos į šiuolaikinės mokyklos poreikius.

18.3. Švietimo politikos sprendimai nepakankamai grindžiami mokslinių edukacinių tyrimų duomenimis ir įrodymais.

18.4. Kvalifikacijos tobulinimo sistema fragmentuota, nelanksti, neužtikrinama jos kokybė.

Priemonė, kuria bus sprendžiama 18 problema: „Įgyvendinti priemonę „Pedagogų rengimo ir edukologijos plėtra“.

Programai įgyvendinti 2021–2030 m. numatoma 1 180 600 tūkst. Eur, papildomas valstybės biudžeto lėšų poreikis 1 146 460 tūkst. Eur.

Įgyvendinant Programą taip pat dalyvaus savivaldybės, Vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM), Kultūros ministerija (toliau – KM), Ekonomikos ir inovacijų ministerija (toliau – EIM), Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – SADM), Sveikatos apsaugos ministerija (toliau – SAM), Užsienio reikalų ministerija (toliau – URM), Žemės ūkio ministerija, lituanistinio švietimo įst., aukštosios mokyklos ir kt.

Derinimas. Programą rengė švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu patvirtinta tarpinstitucinė darbo grupė. Rengiant Programą, buvo įtraukta Aplinkos ministerija (toliau – AM), EIM, Finansų ministerija (toliau – FM), KM, SADM, Lietuvos mokyklų ir pedagogų asociacijų, kitų socialinių partnerių atstovai. Su kitomis ministerijomis buvo ir neformaliai bendradarbiaujama, taip pat įvairių organizacijų atstovai dalyvavo konsultaciniuose renginiuose. Programa derinta su suinteresuotomis institucijomis: Vyriausybės kanceliarija, AM, EIM, FM, KM, SADM, SAM, Teisingumo ministerija, VRM, URM. Dar 2020 m. buvo organizuotos konsultacijos, papildoma viešoji konsultacija buvo organizuota ir 2021 m. lapkričio 11 d., per kurią sulaukta socialinių partnerių (Savivaldybių švietimo padalinių vedėjų asociacijos, Lietuvos švietimo tarybos, Vyriausybės kanceliarijos, EIM, Nacionalinio švietimo NVO tinklo, Lietuvos studentų sąjungos, SADM, Lietuvos negalios organizacijų forumo, Bendrojo ugdymo tarybos, Socialinio emocinio ugdymo asociacijos, FM, VRM) pastabų ir pasiūlymų. Dėl derinimo ir viešųjų konsultacijų metu gautų pastabų, į kurias atsižvelgta / iš dalies atsižvelgta / neatsižvelgta, teikiami argumentai ir komentarai derinimo pažymoje. 2021 m. lapkričio 22 d. buvo organizuoti susitikimai su VRM, FM, Vyriausybės kanceliarija pateiktoms pastaboms aptarti. 2021 m. lapkričio 22 d. gautos Užsienio reikalų ministerijos pastabos, kurias ŠMSM turėtų papildomai įvertinti.

Atitikimas Vyriausybės programai – įgyvendina Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 1.1.1–1.1.7, 1.2.1–1.2.17, 1.2.20–1.2.22, 1.3.1–1.3.10, 1.4.1, 1.6.1–1.6.7, 1.7.1–1.7.4, 1.8.1–1.8.6, 1.9.1–1.9.6 papunkčių nuostatas.

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlytume atsižvelgti į 2021 m. lapkričio 19 d. elektroniniu paštu ŠMSM pateiktas Vyriausybės kanceliarijos Strateginio planavimo ir stebėsenos bei Socialinės politikos grupių pateiktas tikslinamojo (vertinamojo) pobūdžio pastabas (pateiktos pastabos dėl Programos išdėstymo, formuluočių, rodiklių ir jų reikšmių ir kt.).

Taip pat papildomai 16.6 priežastyje „Neišplėtotos galimybės mažiau mokytis linkusioms grupėms (senjorų mokymosi galimybių plėtojimas, bendrojo ugdymo sistemos suaugusiems asmenims tobulinimas)“ siūlytume įrašyti „trečiojo amžiaus universitetus“, nes jų mokymosi galimybių plėtros svarba akcentuojama Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 1.9.6 papunktyje ir Susitarimo dėl Lietuvos švietimo politikos 16 punkte.

Siūlome Programą svarstyti **tarpinstituciniame pasitarime** ir patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Strateginio planavimo ir stebėsenos grupės, Socialinės politikos grupės, Teisės grupės pateiktas pastabas ir pasiūlymus bei įvertinti 2021 m. lapkričio 22 d. gautas Užsienio reikalų ministerijos pastabas.

Socialinės politikos grupės patarėja

Aistė Zedelytė – Kaminskė

Strateginio planavimo ir stebėsenos grupės patarėja

Jurgita Deveikytė